

Krisberedskap i föreningslivet

Gemenskap, tillit och tillgänglighet i svåra tider

Sammanfattning:

- Föreningar bidrar till trygghet, gemenskap och stöd när samhället utsätts för en kris.
- Starka relationer och goda nätverk gör det lättare att hjälpa varandra när något oväntat händer.
- Tillgänglig information är extra viktig för personer med afasi och DLD/språkstörning.
- Genom enkel planering kan föreningen stå bättre rustad inför framtida kriser.

Föreningarnas roll vid kris

Civilsamhället fyller en viktig funktion vid kriser. Det kan handla om att hjälpa till med nya uppgifter när samhället utsätts för påfrestningar. Det kan också handla om att fortsätta bedriva den ordinarie verksamheten.

Att människor får träffas, hålla kontakt och känna gemenskap är ofta mycket viktigt när samhället förändras eller känns osäkert.

Afasiförbundets föreningar kan bidra med kunskap, erfarenhet och socialt stöd vid exempelvis:

- Naturkatastrofer, som stormar eller översvämningar
- Pandemier
- Längre avbrott i el eller kommunikation
- Ekonomiska kriser
- Social oro och konflikter
- Krig eller höjd beredskap

Föreningarnas viktigaste bidrag är ofta sådant som de redan gör i vardagen. Genom att skapa gemenskap, delaktighet och trygghet stärker vi människors möjligheter att hantera svåra situationer.

Social resiliens – en styrka i kris

När man pratar om krisberedskap används ofta begreppet social resiliens.

Social resiliens handlar om människors och gruppers förmåga att möta förändringar, hantera svårigheter och återhämta sig efter kriser. Det handlar också om att kunna anpassa sig till nya förutsättningar utan att förlora sammanhållningen i gruppen.

Social resiliens bygger bland annat på:

- Gemenskap och tillhörighet
- Tillit mellan människor
- Delaktighet och inflytande
- Nätverk och relationer
- Samarbete mellan olika grupper
- Förmågan att hjälpa varandra

Många av dessa delar är redan en naturlig del av föreningslivet.

När människor känner sig välkomna, delaktiga och betydelsefulla byggs en grund som blir värdefull när samhället ställs inför utmaningar.

Ju starkare föreningen är i vardagen, desto bättre förutsättningar finns det att hantera en kris.

Bygg tillit i föreningen

Tillit är en av de viktigaste byggstenarna i social resiliens.

När människor litar på varandra blir det lättare att samarbeta, dela information och hjälpas åt.

Tillit byggs över tid. Det sker genom många små handlingar i vardagen.

Tillit stärks när vi:

- Håller vad vi lovar
- Är pålitliga och konsekventa

- Följer upp det vi har beslutat
- Kommunikerar öppet och tydligt
- Lyssnar på varandra
- Visar respekt för olika erfarenheter
- Ger människor möjlighet att vara delaktiga
- Arbetar för att alla ska känna sig inkluderade

En förening med hög tillit har ofta lättare att möta nya utmaningar.

Gemenskap minskar sårbarhet

Människor som känner samhörighet med andra har ofta lättare att hantera svåra situationer.

Föreningslivet kan bidra till att minska ensamhet och skapa sociala nätverk. Det gäller både i vardagen och vid kriser.

För personer med afasi eller DLD/språkstörning kan sociala kontakter vara särskilt betydelsefulla. Därför kan föreningens verksamhet spela en viktig roll även när samhället utsätts för påfrestningar.

Ett telefonsamtal, en digital träff eller en aktivitet kan vara värdefull för den som känner oro eller osäkerhet.

Samarbeta innan krisen kommer

Goda samarbeten byggs under lång tid. När relationer redan finns blir det lättare att samverka om en kris uppstår.

Fundera över vilka nätverk och samarbeten föreningen har i dag.

Det kan till exempel vara:

- Andra Afasiföreningar eller Talknutenföreningar
- Lokala Funktionsrättsföreningar
- Studieförbund
- Anhörigföreningar
- Pensionärsorganisationer
- Röda Korset
- Kommunens frivilligverksamheter

Det är också värdefullt att ta del av hur andra föreningar och organisationer arbetar med beredskapsfrågor.

Förebygga med korrekt information

Vid en kris ökar ofta mängden information. Det förekommer också mer och mer desinformation i samhället. Det vill säga information som inte stämmer/är korrekt och är framtagen för att vilseleda.

Det är därför viktigt att medlemmar med afasi och DLD/språkstörning ges tillgång till tillgänglig och korrekt information om hur man kan förbereda sig inför en kris innan en kris uppstår.

Afasiförbundet arbetar med påverkan för att myndigheter ska ta fram tillgänglig information. Afasiförbundet delar också bildstöd och information om hur man kan förbereda sig inför en kris på webbplatsen afasi.se och i Tidningen Afasi.

Fundera och diskutera gärna i föreningens styrelse vad den lokala föreningen kan göra för att hjälpa till att förbereda medlemmar inför en kris?

Tillgänglig kommunikation vid kris

Afasiföreningar har stor kunskap om tillgänglig kommunikation. Det är en viktig resurs både för medlemmarna och för samhället.

Myndigheter är skyldiga att erbjuda anpassad och tillgänglig information, men erfarenheten från tidigare kriser är ofta att det har tagit tid för myndigheter att ta fram tillgänglig/anpassad information. Våra medlemmar har behov av att få information lika snabbt som andra medborgare men kan hamna i ett slags vakuum där man inte nås av information. Här kan Afasi- eller Talknutenföreningen fylla en viktig roll, liksom Afasiförbundet, genom att trycka på lokala och rikstäckande myndigheter att erbjuda korrekt och tillgänglig kommunikation.

En del föreningar har också varit med och bidragit till att nå ut till medlemmar med information.

Fundera gärna på:

- Används ett tydligt och begripligt språk?
- Är informationen lätt att läsa?
- Erbjuds bildstöd så att den som inte kan läsa ändå kan ta del av viktig information?
- Ges information ges på flera sätt, till exempel både skriftligt, med bildstöd och inläst (muntligt)?
- Vet medlemmar och anhöriga var de hittar aktuell information?

- Finns det personer som kan behöva extra stöd för att ta del av information?

Tillgänglig kommunikation skapar trygghet och delaktighet.

Planera för kris i föreningen

Krisberedskap bygger på det som föreningen redan arbetar med. Det viktigaste är därför att styrelsen har pratat om hur föreningen kan fortsätta fungera om förutsättningarna förändras.

Börja gärna med några enkla frågor.

Kontakt med medlemmar

- Har vi aktuella kontaktuppgifter?
- Vet vi hur vi når våra medlemmar snabbt?
- Hur kommunicerar vi om verksamheten behöver förändras?
- Finns det medel avsatta så att vi har ekonomiska möjligheter att göra extra utskick (kopiera, porto) vid behov?

Verksamheten

- Vilka aktiviteter är viktigast att fortsätta med?
- Hur kan vi fortsätta skapa gemenskap?
- Finns möjlighet att träffas på andra sätt om vanliga möten påverkas?

Ansvarsfördelning

- Vem ansvarar för information till medlemmarna?
- Vem fattar beslut om verksamheten behöver anpassas?
- Har fler än en person tillgång till viktiga dokument och kontaktuppgifter?

Även små förberedelser kan göra stor skillnad.

Digital beredskap

Erfarenheterna från pandemin visade att digitala lösningar kan vara ett viktigt komplement.

Därför kan det vara bra att fundera över:

- Kan styrelsen hålla digitala möten?
- Har fler än en person tillgång till föreningens e-post?
- Har fler än en person tillgång till medlemsregister och viktiga dokument?
- Förvaras dokument på ett säkert sätt?
- Finns det bildstöd och enkla instruktioner kring hur man använder digitala lösningar?
- Kan föreningen hjälpa till att minska trösklarna för att våga använda digitala mötestjänster? Till exempel genom att anordna digitala fika-stunder eller andra aktiviteter som gör det möjligt att våga testa digitala tjänster under lugna och anspråkslösa former?

När kunskap och information finns hos flera personer blir föreningen mindre sårbar.

Lär av tidigare erfarenheter

Många föreningar anpassade sin verksamhet under pandemin.

De erfarenheterna är värdefulla att ta vara på.

Diskutera gärna:

- Vad fungerade bra?
- Vad fungerade mindre bra?
- Hur höll vi kontakt med medlemmarna?
- Vilka lösningar vill vi behålla?
- Vad kan vi göra bättre nästa gång?

Genom att reflektera över tidigare erfarenheter stärks föreningens beredskap inför framtiden.

Föreningens viktigaste bidrag

En förening behöver inte lösa alla problem som uppstår i en kris.

Det viktigaste bidraget är ofta att göra det som föreningen redan är bra på.

Det handlar om att:

- Skapa gemenskap
- Minska ensamhet
- Bygga tillit

- Ge människor möjlighet att vara delaktiga
- Sprida tillgänglig information
- Bidra med kunskap om afasi, DLD/språkstörning och kommunikation

Det är ett viktigt bidrag till både medlemmarnas trygghet och samhällets beredskap.

Checklista för styrelsen

- ☐ Vi har aktuella kontaktuppgifter till medlemmar och styrelse.
- ☐ Minst två personer har tillgång till viktiga dokument och system.
- ☐ Vi har diskuterat hur föreningen ska kommunicera vid en kris.
- ☐ Vi arbetar med tillgänglig information.
- ☐ Vi känner till lokala organisationer som vi kan samarbeta med.
- ☐ Vi har pratat om erfarenheter från tidigare kriser.
- ☐ Vi arbetar aktivt för gemenskap, delaktighet och tillit.
- ☐ Vi har **funderat** över hur vi kan stötta medlemmar som riskerar att bli isolerade.
- ☐ Vi har diskuterat vilka aktiviteter som är viktigast att upprätthålla.
- ☐ Vi känner oss trygga med föreningens roll vid en kris.